

واکاوی نشانه‌های امنیت زبان منظر در ادراک کودک

(نمونه موردی: بوستان‌های دوستدار کودک، منطقه ۱۸ و ۲۲ شهر تهران)

قاسم مطلبی^۱، حمیدرضا عظمتی^۲، فاطمه جم^{۳*}

۱۳۹۸/۱۱/۲۲

تاریخ دریافت مقاله :

۱۳۹۹/۰۹/۰۷

تاریخ پذیرش مقاله :

چکیده

بیان مساله: امنیت از جمله مسائل مهم عرصه زندگی شهری است که در پژوهش‌های حوزه «شهر دوستدار کودک» همواره مورد توجه بوده است، زیرا کودکان بخش مهمی از استفاده‌کنندگان فضا تلقی می‌گردند. در محیط‌های شهری، یکی از مهم‌ترین فضاهایی که در برگیرنده کودکان و فعالیت‌های آنهاست، پارک‌ها و محوطه‌های بازی است. لذا به دنبال اهمیت و لزوم توجه به این موضوع، پژوهش حاضر با نگاهی به امنیت زبان منظر پارک‌های شهری به عنوان عرصه حضور کودکان، با رویکردی مبتنی بر نشانه‌شناسی لایه‌ای به بررسی آن در ابعاد عینی و ذهنی می‌پردازد.

سوال تحقیق: آیا میان دختران و پسران در ادراک سنج‌های امنیت منظر تفاوت وجود دارد؟ اولویت رمزگان‌های طبیعی، مصنوع و اجتماعی - فرهنگی چگونه است؟ این تفاوت در پارک‌های منتخب پژوهش چگونه مشاهده می‌شود؟

اهداف تحقیق: بررسی تفاوت دیدگاه کودکان و اولویت‌بندی سنج‌ها در دو بعد عینی، در قالب رمزگان طبیعی و مصنوع و ذهنی در قالب رمزگان اجتماعی - فرهنگی.

روش تحقیق: پژوهش به لحاظ هدف بنیادی است و راهبردی پیمایشی را به منظور بررسی نظر کودکان مورد توجه قرار داده است. جمع‌آوری اطلاعات از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و پیمایش میدانی با تکنیک مصاحبه و ابزار پرسشنامه تصویری محقق ساخته انجام گرفته است. ۴۰ کودک در گروه سنی ۱۲-۷ سال، در زمینه مطالعه دو نمونه موردی «بوستان انرژی دوستدار کودک» و «بوستان دوستدار کودک» واقع در منطقه ۲۲ و ۱۸ تهران مورد پرسش قرار گرفته‌اند. روایی محتوایی پرسشنامه با نظر متخصصین و پایایی آن با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ (۰/۸۲۳) بدست آمده و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS-22 انجام گرفته است.

مهم‌ترین یافته‌ها و نتیجه‌گیری تحقیق: یافته‌ها حاکی از تفاوت ادراکی دختران و پسران، در میزان تأثیر برخی از سنج‌های لایه‌های طبیعی، مصنوع و اجتماعی - فرهنگی است. در رمزگان طبیعی «منظرآرایی مناسب با استفاده از عنصر آب و پوشش گیاهی»، در رمزگان مصنوع، «وجود کاربری‌های شبانه‌روزی در پارک و اطراف آن» و در رمزگان اجتماعی - فرهنگی، «وجود گشت پلیس یا نگهبان در پارک» در اولویت کودکان قرار دارد. همچنین با در نظر گرفتن سنج‌های مختلف رمزگان امنیت در نمونه‌های مورد بررسی، از نگاه کودکان بوستان «دوستدار کودک - منطقه ۱۸»، در دو لایه مصنوع و اجتماعی - فرهنگی برتر از بوستان «انرژی دوستدار کودک - منطقه ۲۲» است و در لایه رمزگان طبیعی، تفاوتی در میانگین پاسخ‌ها وجود ندارد. لذا بر اساس جمع نتایج ارائه شده در قالب مدل نهایی پژوهش می‌توان با نگاهی «کودک‌منا» گامی در راستای طراحی پارک‌های «دوستدار کودک» برداشته و رضایت و امنیت خاطر این گروه از استفاده‌کنندگان از فضا را فراهم نمود.

کلمات کلیدی: نشانه، امنیت، شهر دوستدار کودک، زبان منظر، پارک کودک

^۱ دانشیار، عضو هیئت علمی گروه معماری، پردیس هنرهای زیبا، دانشگاه تهران، تهران، ایران. ایمیل: Motalebi@ut.ac.ir

^۲ استاد، عضو هیئت علمی گروه معماری، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران. ایمیل: Azemati@sru.ac.ir

^{۳*} پژوهشگر دوره دکتری معماری، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران. ایمیل: F.jam@sru.ac.ir

۱- مقدمه

از جمله معیارهای عدالت اجتماعی، حس عدم تبعیض در میان شهروندان جامعه است و بی‌تردید کودکان به‌عنوان مهم‌ترین بخش از گروه‌های آسیب‌پذیر، جایگاه ویژه‌ای را به خود اختصاص می‌دهند؛ اما اغلب مشاهده می‌گردد که به کودکان، به‌عنوان بخش مهمی از افراد متأثر از برنامه سیاست‌گذاری کشور، توجه چندانی صورت نمی‌گیرد (Dewi, 2012: 225; Alarasi, Martinez, & Amer, 2016:1). این در حالی است که یکی از موارد مهم در عرصه زندگی شهری، ایجاد فضاهای مناسب برای کودکان است؛ زیرا در تعامل کودک با محیط، تصویر ذهنی او تحت تأثیر ویژگی‌های کالبدی و غیرکالبدی محیط زندگی روزمره شکل می‌گیرد. بنابراین با شناخت خصوصیات کودکان و محیط پیرامون آنها می‌توان به تصویری قابل قبول از تأثیرات محیطی و مکان زندگی آنها دست یافت (قره بگلو و همکاران، ۱۳۹۲: ۸۱). در فضاهای شهری، یکی از مهم‌ترین فضاهایی که در برگیرنده کودکان و فعالیت‌های آنهاست، پارک‌ها و محوطه‌های بازی کودکان است (Jansson, Sundevall, & Wales, 2016:229) که تأمین حق اجتماعی کودک، یعنی بازی را بر عهده داشته و کودک تجربه حضور در آن را بدست می‌آورد. متن فضای پارک، مانند هر فضای دیگری باید با نیاز استفاده‌کنندگان آن مطابقت داشته و برای آنها خوانش‌پذیر باشد (Boyer, 1994: 174-211).

از ابتدای هزاره جدید، موضوع رابطه میان کودکان و شهر، در سطح آکادمیک توجه زیادی را به خود جلب کرد (Gülgönen & Corona, 2015: 209) و اهمیت این موضوع به طرح ایده «شهر دوستدار کودک^۱» منجر گردید. «شهر دوستدار کودک» به‌عنوان راهکاری برای دخالت دادن حقوق کودکان در سیاست‌ها و تصمیم‌گیری‌های شهری تلقی می‌گردد (Derr & Tarantini, 2016:1). از اهداف اساسی دستیابی به «شهر دوستدار کودک»، تأمین «امنیت محیطی» در فضاهای عمومی شهر است. زیرا فضاهایی که توسط کودک ادراک می‌شوند، واکنش‌های او را تحت تأثیر خود قرار می‌دهند و گاه زمینه عدم حس آسایش، راحتی و

امنیت خاطر را در آنها به دنبال دارند (کوپایی و همکاران، ۱۳۹۵: ۳۸). بنابراین بررسی ادراک این فضاها از دریچه نگاه کودک بسیار ضروری است.

بنابراین در ایده شهر دوستدار کودک، اگر متن فضایی مانند یک پارک، با هدف دستیابی به رضایتمندی کودکان طراحی می‌گردد، باید برای کودک قابل ترجمه و ادراک بوده و نشانه‌های دریافتی از فضا، معنای متناسب را به او منتقل کند. نشانه‌های منتقل‌کننده معنا به کودک، خود دارای لایه‌های متعددی هستند و یافتن لایه‌های قابل ادراک آن توسط کودک و توجه به آنها امری ضروری برای طراحان تلقی می‌گردد. پژوهش حاضر بر یافتن اولویت «نشانه‌های امنیت زبان منظر در ادراک کودکان» تأکید دارد و بدین منظور رویکردی «نشانه‌شناختی» و «کودک‌مبنا» را مد نظر قرار داده است. اهداف کاربردی پژوهش عبارتند از:

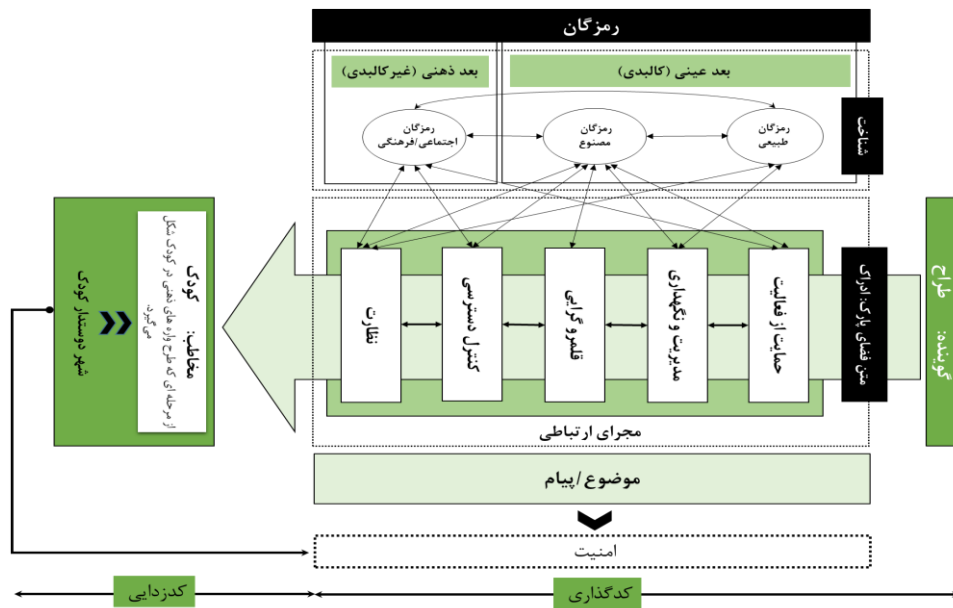
- استخراج سنجه‌ها از شاخص‌های رویکرد CPTED^۲ که به‌عنوان لایه‌های رمزگان امنیت منظر محسوب می‌گردند و بررسی تفاوت دیدگاه کودکان به تفکیک جنسیت. سنجه‌ها در دو بعد عینی (کالبدی) در قالب رمزگان طبیعی و مصنوع و بعد ذهنی در قالب رمزگان اجتماعی - فرهنگی دسته‌بندی می‌شوند.
- اولویت بندی سنجه‌های هر یک از لایه‌ها از دیدگاه کودکان.
- سنجش وضعیت هر یک از رمزگان‌ها در نمونه‌های موردی پارک‌های دوستدار کودک.

در راستای تدوین مدل فرضی پژوهش می‌توان امنیت منظر پارک را در نقش متغیر وابسته و هر یک از رمزگان طبیعی، مصنوع و اجتماعی - فرهنگی و سنجه‌های آنها را که حاصل از ادبیات نظری پژوهش است، در نقش متغیر مستقل در نظر گرفت. بر اساس این مدل، در فرآیند انتقال پیام از سوی طراح فضا به مخاطب (کودک) - که در این‌جا موضوع پیام، نشانه‌های امنیت منظر است - آنچه توسط طراح، در قالب همنشینی رمزگان طبیعی، مصنوع و اجتماعی - فرهنگی شناسایی و «کدگذاری^۳» می‌شود باید در مجرای ارتباطی متن فضای پارک و لایه‌های متنی «کنترل دسترسی»، «نظارت»، «قلمروگرایی»، «مدیریت و نگهداری» و

لایه ممکن است دوام بیشتری داشته و اصلی‌تر تلقی شوند. شناخت این فرآیند، ادراک و خوانش فضا را از دریچه دید کودکان میسر نموده و دستیابی به اهداف طراحی با کودک و برای او را عملی می‌سازد.

«حمایت از فعالیت» توسط کودک قابل «کدزدایی» و تشخیص باشد (تصویر ۱). هر یک از لایه‌های متنی ذکر شده را می‌توان نمود عینی و ذهنی نظام رمزگان دانست. لازم به ذکر است که در این نظام، میان لایه‌های متنی تعامل و تأثیر متقابل وجود دارد و بسته به متن فضا و ادراک مخاطب، یک یا چند

تصویر ۱- مدل فرآیند ارتباطی مفروض بین طراح و کودک (مأخذ: نگارندگان)

فرضیه سوم: میان انتخاب تأثیر لایه‌های متنی امنیت در پارک‌های منتخب، تفاوت وجود دارد.

۴- پیشینه تحقیق

در خصوص بررسی امنیت در پارک‌های شهری پژوهش‌های متعددی صورت گرفته است که به صورت کلی در موضوع ادراک گروه‌های خاص، بر زنان تأکید دارند. در محدود پژوهش‌های داخلی انجام گرفته در خصوص امنیت کودکان می‌توان به مطالعه جعفری و همکاران (۱۳۸۹) اشاره نمود. این پژوهش بیش از هر چیز به ایمنی زمین‌های بازی در پارک‌ها اشاره دارد. جلیلی صدرآباد و همکاران (۱۳۹۴) در مطالعه خود بر نقش نورپردازی عرصه‌های همگانی در ارتقا حس امنیت در کودکان و حضور آنها تأکید دارند. ذاکر حقیقی و حاجی بابایی (۱۳۹۶) در بررسی سیاست‌های ارتقا محیط‌های دوستدار کودک مبتنی بر ترجیحات محیطی کودکان در فضاهای عمومی، به تفاوت آشکار میان

۲- پرسش‌های تحقیق

پرسش‌های کلی در راستای اهداف پژوهش عبارتند از:
- آیا میان دختران و پسران در ادراک امنیت زبان منظر و میزان تأثیر هر یک از سنجه‌ها تفاوت وجود دارد؟
- کدامیک از رمزگان‌های طبیعی، مصنوع و اجتماعی- فرهنگی و سنجه‌های مربوط به آن در اولویت ادراک کودکان قرار دارند؟
- آیا پارک‌های دوستدار کودک منتخب توانسته‌اند شاخص‌های امنیت را از نظر کودکان تأمین کنند؟

۳- فرضیه‌های تحقیق

فرضیه اول: میان دختران و پسران در سنجه‌های ادراک امنیت زبان منظر تفاوت وجود دارد.
فرضیه دوم: اولویت هریک از رمزگان طبیعی، مصنوع و اجتماعی- فرهنگی و سنجه‌های آن در ادراک امنیت فضای پارک توسط کودکان متفاوت است.

d: (تفاوت مورد پذیرش بین میانگین نمونه و جامعه) ۵٪ حداکثر نمره اندازه‌گیری متغیر وابسته

$$N = \frac{694.5^2 \cdot 1.96^2}{215.22^2} = 40$$

بر اساس مطالعه عینی فر و همکاران (۱۳۹۱)، به‌منظور استخراج اطلاعات در زمینه تعامل کودکان با محیط، در بازه سنی ۷ الی ۱۲ سال که کودک در دوره عملیات عینی قرار دارد، استفاده از روش‌های خودسنجی (به‌وسیله کودک) با ابزار پیمایش نگرش و مصاحبه مشارکتی و سازمان یافته با بهره‌گیری از تصاویر روش مناسبی تعریف می‌شود (عینی فر و همکاران، ۱۳۹۱). انجام مصاحبه، هدف پژوهش شامل شناسایی ویژگی‌های امنیت محیط از دیدگاه کودکان و رتبه‌بندی متغیرهای مستقل و سنجه‌های آنها را میسر می‌سازد.

بر اساس آنچه از ادبیات پژوهش و مطالعات پیشین به‌دست آمد، در ذیل هر رمزگان سنجه‌هایی مطرح گردید. سنجه‌ها در گام بعد به تصاویر و نیز سوالات اولیه پرسشنامه تبدیل شده و مورد بررسی روایی صوری توسط پنج نفر از اساتید حوزه معماری (۱ نفر)، شهرسازی (۲ نفر)، روانشناسی محیط (۱) و معماری منظر (۱) قرار گرفت.

پس از انجام پیش‌آزمون و حذف سوالات غیرقابل درک برای کودکان، در نهایت پرسشنامه شامل ۱- سوالات سنجه‌های رمزگان طبیعی (۵ سوال - جدول ۲)، ۲- سوالات سنجه‌های رمزگان مصنوع در بعد عینی (۱۶ سوال - جدول ۳) و ۳- سوالات سنجه‌های اجتماعی - فرهنگی در بعد ذهنی ساختار فضا (۶ سوال - جدول ۴) و در مجموع ۲۷ سوال تهیه گردید. همان‌طور که در جداول ۲ الی ۴ مشخص است، این سنجه‌ها در لایه‌های متنی امنیت در قالب ۵ شاخص رویکرد CPTED و در ذیل رمزگان طبیعی، مصنوع و اجتماعی - فرهنگی قرار دارند. در گام نخست به‌منظور آماده‌سازی فضای ذهنی کودک و بدون طرح مسئله امنیت برای او، پرسشگر سنجه‌های مورد نظر در هر لایه را به کمک چند تصویر نمونه در هر سنجه و با زبان قابل فهم برای کودک مطرح نمود و نتایج در قالب جدول جهت تحلیل ثبت گردید (تصویر ۲) تا مشخص گردد که آیا هر یک از این

ترجیحات کودکان و معیارهای متداول برای طراحی فضای کودکان اشاره می‌کنند و ایمنی به‌عنوان یکی از ۴ هدف مورد نظر در سیاست‌گذاری در نظر گرفته می‌شود. بهرام پور و ملک افزلی (۱۳۹۷) نیز در بررسی معیارهای فضای شهری مناسب کودکان، از میان ۹ معیار استخراج شده بر بیشترین تأثیر هم‌جهت معیار «ایمنی و امنیت» بر میزان حضور کودکان اشاره دارند.

۵- روش تحقیق

روش پژوهش در سه بخش ادبیات نظری و جمع‌آوری داده‌ها و تحلیل آنها قابل بررسی است. در تدوین ادبیات پژوهش از تکنیک مطالعات کتابخانه‌ای با کمک ابزارهایی نظیر کتب، مجلات، پایان‌نامه‌ها و در بخش موردپژوهی، با رویکردی اثبات‌گرا از روشی کمی در بستری پیمایشی بهره گرفته شده و آزمون فرضیات با راهبردی توصیفی - تحلیلی و تحلیل داده‌های آماری حاصل از آن با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ انجام شده است.

از آنجا که بر اساس مطالعات پیاژه (۱۹۶۳)، در دوران کودکی میانه (سن ۱۲ - ۷ سالگی) که «فضای عملیاتی عینی» نامیده شده است، کودک قابلیت تفکر منطقی را بدست می‌آورد و می‌تواند دیدگاه‌های مستقل و متفاوت خود را هماهنگ سازد (کرین، ۱۳۸۴: ۱۵۸)، لذا جامعه آماری کلان پژوهش را کودکان ۷-۱۲ سال ساکن ناحیه ۵ شهرداری منطقه ۱۸ و ناحیه ۱ شهرداری منطقه ۲۲ تهران تشکیل می‌دهند. با توجه به هدف «عمیق شدن» در موردکاوی‌های مورد مطالعه که از طریق انجام مصاحبه با کودکان و با بهره‌گیری از ابزار پرسشنامه تصویری محقق ساخته انجام می‌گیرد، تمایل، صبر و همکاری کودک و والدین آنها ضروری است. به دنبال این هدف، نمونه‌گیری از جامعه هدف پژوهش از میان کودکان استفاده کننده از فضای دو پارک مورد هدف در یک روز تعطیل، به روش نمونه‌گیری در دسترس و داوطلبانه با جایگذاری تصادفی انجام شده است.

روش محاسبه حجم نمونه که شامل ۴۰ کودک (۲۰ دختر و ۲۰ پسر) است به شرح زیر است:

$$Z = 1/96$$

(عدد ثابت) اطمینان در سطح ۹۵ درصد

$$S^2$$

واریانس متغیر وابسته

سنجه‌ها در ایجاد حس خوشایندی کودک جهت حضور در پارک تأثیر گذار هستند یا خیر.

رمزگان	لایه‌های					سنجه	ارزیابی		تصویر نمونه
	مظارت	کنترل دسترسی	لبه‌زایی	محدودیت و نگهداری	محدودیت از فعالیت		ب	ا	
ساختار فضا معماری (کالبدی) معماری (موضوع) معماری (غیر کالبدی)	•			•		"منظر آرای مناسب با استفاده از عنصر آب و پوشش گیاهی" راهنمای پریش از کودک: ۱- دوست داری پارک پر از گل و درخت باشه یا نباشه بهتره؟ ۲- حوض و جوی آب تو پارک رو دوست داری؟ "ارتفاع مناسب پوشش گیاهی"			
	•					راهنمای پریش از کودک: ۱- درختها و بوته‌ها تو پارک تا کجای قند باشن خوبه؟ بلندتر؟ کوتاه‌تر؟ هم قند؟			
				•		"تعریف شده بودن مرصه‌های مختلف پارک" راهنمای پریش از کودک: ۱- دوست داری جای بازی شما تو پارک جدا باشه از بقیه و بزرگترها؟ یا همه جای پارک وسیله‌های بازی پخش باشه؟ "عدم دسترسی مستقیم به خیابان"			
				•		راهنمای پریش از کودک: ۱- به نظرت پارک باید دور و برش دیوار باشه یا باز باشه؟ یا مثل این عکس؟ "کشف والدین به فضای بازی کودکان (مظارت طبیعی)" راهنمای پریش از کودک: ۱- مامان و بابا موقع بازی کنارت باشن بهتره یا جای دیگه ای باشن؟ "به کارگیری مستمر فضا توسط کاربران در ساعات مختلف" راهنمای پریش از کودک: ۱- دوست داری بزرگترها هم کنار شما بازی کنند؟ هر وقت بازی می‌کنید اونا هم باشن؟			

تصویر ۲- بخشی از پرسشنامه بخش اول مصاحبه با کودکان که توسط پرسشگر تکمیل گردید (مأخذ: نگارندگان).

این امر از طریق پخش فیلم از بخش‌های مختلف پارک و در راستای شاخص‌های مورد سوال در بخش اول انجام گرفت (تصویر ۳) تا مشخص گردد که هریک از لایه‌ها در کدامیک از نمونه‌ها نتیجه بهتری از خوانش طرح معمار در کودکان را سبب شده‌است و نقش پررنگ‌تری در بستر امنیت منظر پارک ایفا می‌کند. این امر می‌تواند علاوه بر بررسی سنجه‌های رمزگان امنیت، پژوهشگران را در شناخت کلی فضا از دید کودکان یاری رساند.

به منظور تعامل با کودک و شرح سوالات توسط پژوهشگر، به هر کودک به طور متوسط زمانی حدود ۴۵ دقیقه اختصاص یافت. در گام دوم، پس از آشنایی کودک با فضای موضوع، لایه‌های طبیعی، مصنوعی و اجتماعی - فرهنگی منظر در دو پارک «انرژی دوستدار کودک» و «دوستدار کودک» که بیش از همه در راستای تأمین نیاز کودک و القای حس خوشایندی، آرامش و امنیت روانی در او طراحی شده‌اند، مورد کنکاش قرار گرفتند.

تصویر ۳- نقاط کدگذاری شده بر روی فیلم - بخشی از فیلم ارائه شده از بوستان انرژی دوستدار کودک - منطقه ۲۲ (مأخذ: نگارندگان)

۱-۵- اعتبارسنجی پژوهش

پرسشنامه محقق ساخته هنگامی معتبر است که سوالات آن دارای روایی و پایایی مناسبی باشند. برای سنجش پایایی پرسشنامه، از ثبات درونی با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. مطابق این روش، ابزار مورد نظر زمانی از پایایی مناسب برخوردار خواهد بود که ضریب آلفای کرونباخ بزرگتر یا مساوی ۰/۷ باشد (Santos, 1999: 9-35). همسانی درونی پرسشنامه در این پژوهش، با استفاده از شاخص ضریب آلفای کرونباخ، بالاتر از ۰/۷ محاسبه گردید که نشان دهنده این است که سوالات از پایایی مناسبی برخوردار هستند (جدول ۱). برای تعیین روایی سوالات نیز از روش روایی صوری یعنی استفاده از نظر اساتید مجرب و متخصص در حوزه معماری شهرسازی، که با موضوع تحقیق آشنایی دارند استفاده شده است.

جدول ۱- ضرایب پایایی پرسشنامه (مأخذ: نگارندگان)

تعداد سوالات	آلفای کرونباخ استاندارد شده	آلفای کرونباخ
۲۷	۰/۸۲۳	۰/۸۰۱

۶- مبانی نظری

۱-۶- نشانه در متن و زبان منظر

«متن» مجموعه‌ای از واقعیات است که مانند زنجیره‌ای، از عناصر حاوی معنا بسان نشانه شکل می‌گیرد و توسط نگارنده با هدف انتقال معانی خاص به مخاطب، در «زمینه‌ای»^۵ معین انتخاب و تنظیم می‌شود (Margolis & Rockmore, 1999: 44). از نشانه‌های سازمان‌یافته بر طبق رمزگانی است که بازتابی از ارزش‌ها، گرایش‌ها، باورها، فرض‌ها و کنش‌های معین هستند (چندلر، ۱۳۸۶: ۲۳۱). مطالعه نشانه‌ها در قلمرو شناخت آن‌ها و ادراک ساز و کار ارتباط‌ها، همچون یک روش در قالب علم نشانه‌شناسی صورت می‌گیرد. از پس رویکردهای مطرح در علم نشانه‌شناسی، همچون رویکرد پوزیتیویستی، ساختارگرایی، پساساختارگرایی، سجدی رویکرد نشانه‌شناسی لایه‌ای را به‌عنوان رویکردی نظری در تحلیل متن معرفی می‌کنند که در حوزه مطالعاتی نشانه‌شناسی کاربردی بسیار کارآمد است (سجدی،

۱۳۹۳). در «نشانه‌شناسی لایه‌ای»^۶ متن شبکه‌ای باز است. سجدی متن را پدیده‌ای فیزیکی و غیرقطعی معرفی می‌کند که از لایه‌های متعددی تشکیل شده است و هریک، خود نمود عینی و متنی یک نظام رمزگانی‌اند. این لایه‌ها هم دارای سازمان درونی هستند و هم سازمان بیرونی و بر اساس نظم به‌خصوصی شکل می‌گیرند و بر یکدیگر تأثیر می‌گذارند. روابط درون متنی، ساختار درونی هر لایه‌ای از متن را تعریف می‌کند و روابط بینامتنی، بیانگر تأثیر متقابل لایه‌های متنی بر یکدیگر است. به‌عبارت دیگر متن مفهومی تکریری است. هر لایه متنی خود متنی است که در کنش متقابل با لایه‌های متنی دیگر دامنه متن بودگی خود را گسترش می‌دهد و این روند باز و بی پایان است (همان: ۲۰۰ و ۲۰۴).

در معرفی منظر به مثابه متن، لاوسون در کتاب «زبان فضا» بیان می‌دارد که متن فضا انتزاعی نیست، بلکه با زبان معناداری هدایت می‌شود و اساساً فضا زبانی غیرکلامی دارد (لاوسون، ۱۳۹۱: ۲۶). راپاپورت نیز در کتاب «معنی محیط ساخته شده»، بدین نکته اشاره می‌کند که مردم نسبت به محیط زیستشان با واژه‌هایی به صورت معانی‌ای که محیط پیرامون برایشان دارد واکنش نشان می‌دهند و در هر فرآیند ارتباط، عواملی چون ارسال‌کننده (رمزگذار)، دریافت‌کننده (رمزدا)، مجرا، صورت پیام، کد فرهنگی (صورت رمزگذاری)، موضوع، وضعیت اجتماعی ارسال‌کننده، دریافت‌کننده مورد نظر، مکان، معنی مورد نظر و زمینه یا صحنه یک مفروض ضروری است (راپاپورت، ۱۳۹۲: ۱۶ و ۶۱). این مسئله در حوزه مطالعات زبان‌شناسی توسط یاکوبسن نیز مطرح می‌گردد. او اولین و اصلی‌ترین نقش زبان را «ایجاد ارتباط» می‌داند. به اعتقاد وی، گوینده پیامی را برای مخاطب ارسال می‌دارد. این پیام زمانی می‌تواند موثر باشد که موضوعی را شامل شود. پیام باید پس از رمزگذاری از سوی گوینده و انتقال از طریق یک مجرای فیزیکی، از سوی مخاطب رمزگردانی شود (فالر و همکاران ۱۳۸۶: ۷۷). مخاطب بیان معماری و شهرسازی نیز با خوانش فضا، به ادراک معانی و مفاهیمی دست می‌یابد که فضا در صدد بیان آن بوده است. در این فرایند انسان مخاطب در مواجهه با کالبد فضا، آنها را همچون کلمات و جملات یک زبان، از طریق حواس خود دریافت

کرده و پس از مطابقت دادن آنها با مفاهیم ذهنی خود، موفق به ادراک فضا و معنایی می‌گردد که توسط محیط بیان شده‌است. شرط ایجاد چنین خوانشی، هم‌زمانی بین معماری و استفاده کننده آن است. به هر میزان که توافقات ذهنی میان تجربه کنندگان از فضای معماری بیشتر باشد و به عبارت دیگر، به همان میزان که تعاریف صورت پذیرفته در معماری و تعاریفی که بهره بردار یا بهره‌برداران از فضا از موضوعات تعریف شده دارند، شباهت بیشتری به یکدیگر داشته باشند، خواندن و تعبیر مشترک از معماری امکان پذیرتر خواهد بود (ماهوش، ۱۳۸۵).

به توجه به آنچه بیان گردید، پژوهش حاضر، به دلیل ماهیت خود و انگاشتن فضای پارک شهری همچون متن، رویکرد «نشانه شناسی لایه‌ای» را به منظور توصیف مدل فرضی پژوهش در بررسی امنیت در ادراک کودکان برمی‌گزیند.

۲-۶ شهر دوستدار کودک

کودکان بخشی از نظام کنونی، خانواده‌ها، گروه‌های دوستی، مصرف کنندگان و جوامع را تشکیل می‌دهند. بنابراین لازم است تا دانش، کنش و خواسته‌های آنها در مورد محیط‌های محلی و جهانی مورد بررسی قرار گیرد (Derr & Tarantini, 2016:2). این درحالی‌ست که شهرهای ما دارای محیطی پیچیده هستند که فضاها و روابط آنها از قوانین نوشته و نانوشته توسط بزرگسالان و برای بزرگسالان تبعیت می‌کند (عبدالله زاده فرد و همکاران، ۱۳۹۷: ۹). مفهوم «دوستدار کودک» بودن در راستای توجه به موارد فوق مطرح گردید. این مفهوم دلالت بر وجود وضعیت، امکانات، ویژگی‌ها و ظرفیت‌های یک برنامه یا محیط دارد که بر مبنای حقوق، نیازهای عام و خاص، ویژگی‌ها و علایق کودکان طراحی شده‌اند (کیانی و اسماعیل‌زاده کواکی، ۱۳۹۱: ۵۱). پژوهش در حوزه «شهرهای دوستدار کودک» و مشارکت کودکان در طراحی و برنامه‌ریزی، از سال ۱۹۸۰ میلادی مورد توجه قرار گرفت و پروژه‌های این حوزه به‌طور عمده به دنبال ایجاد فرصتی برای کودکان در راستای شکل دادن و یا تغییر محیط پیرامونشان است. در واقع «شهرهای دوستدار کودک» ایده‌هایی را که در کنوانسیون حقوق

بشر سازمان ملل متحد مطرح شده‌است، به تصویر می‌کشد (Derr & Tarantini, 2016:1). به گزارش یونیسف (۲۰۰۴)، حقوق کودک در «شهر دوستدار کودک» عبارتند از: ۱- دسترسی مناسب همه کودکان به آب سالم، خدمات بهداشتی اولیه و با کیفیت و دور از مواد زائد و زباله‌های جامد؛ ۲- اطمینان از مقامات محلی در زمینه سیاست‌ها، تخصیص منابع و اقدامات حکومتی به شیوه‌ای که منافع کودکان تأمین شود؛ ۳- «محیط‌های امن» و شرایط توسعه رشد کودکان در تمام سنین با فرصت‌های مناسب برای تفریح، آموزش، تعامل اجتماعی، رشد روانی و فرهنگی؛ ۴- آینده‌ای پایدار در شرایط عادلانه اجتماعی و اقتصادی و حفاظت از اثرات خطرات زیست‌محیطی و بلایای طبیعی؛ ۵- دادن حق شرکت در تصمیم‌گیری به کودکان در زمینه آنچه زندگی آنها را تحت تأثیر قرار می‌دهد و فرصت دادن به آنها برای بیان نظرات خود؛ ۶- توجه ویژه به کودکان محروم، مانند کودکان کار، کودکان معلول و بی‌سرپرست؛ ۷- عدم وجود تبعیض جنسیتی، قومی و یا اجتماعی و اقتصادی (UNICEF, 2004). در این میان می‌توان مشاهده نمود که توجه به شاخص‌های کیفیت محیطی برای کودکان در سنین مختلف و ایجاد فضاهای مناسب برای فعالیت‌های جسمی حرکتی و ذهنی آنها یکی از پررنگ‌ترین بخش‌های مصوبه شهر دوستدار کودک به‌شمار می‌آید (Whitzman et al., 2009: 18).

۳-۶ کودک و پارک

با وجود تفاوت‌های جزئی در تعیین مرز کودکی و نوجوانی، به نظر می‌رسد که بیشتر روانشناسان رشد، در تعیین سن ۱۲ سالگی به‌عنوان مرز پایانی کودکی و آغاز نوجوانی اشتراک نظر دارند (احدی و جمهری، ۱۳۸۵؛ سیف، ۱۳۸۴) و می‌توان دوره ۷ تا ۱۲ سالگی را شروع دوره عملکرد عینی و سازندگی کودک دانست (Gallagher & Reid, 2002). در این دوره است که کودک قادر به یادگیری سریع و تفکر منطقی است و بیشترین آمادگی را برای تحت تأثیر قرار گرفتن از محرک‌های محیطی دارد (کوپایی و همکاران، ۱۳۹۵: ۳۸). کودک دانش خود را از حضور در محیط کسب می‌کند و دسترسی به فضای باز و کیفیت محیط شهری

در رشد او بسیار موثر است (Kylin, 1999; Mohd, 2008; DCSF, 2008; Latfi & Abdul Karim, 2012). از جمله محیط‌های شهری موثر در ادراک کودک می‌توان به فضای «پارک»ها و «فضای بازی» اشاره نمود. پارک و زمین بازی، محلی برای تعامل و ارتباط کودکان است. تحقیق و تجربه نشان می‌دهد که بازی کردن و فضای بازی از جمله حقوق اولیه کودک در شهر به‌شمار می‌آید و این امر، شرایط مناسب برای تجربه کردن محیط را در اختیار کودکان قرار می‌دهد و آنان را برای ورود به زندگی آینده در شهر، در سنین بالاتر آماده می‌کند. لذا محیط فیزیکی خوب طراحی شده برای حمایت از نیازهای کودکان ضروری است (Manav & Erkan, 2011; Ali et al., 2011: 854). کودکان در فضای پارک امکان انجام فعالیت‌های فیزیکی مختلف و بهبود شرایط فیزیکی و روانی و نیز ارتباط اجتماعی با دیگران را خواهند داشت (Brown et al., 2014; Chiesura, 2004). لذا از آنجا که شکاف عمیقی میان بزرگسالان و کودکان در زمینه درک کودک از یک وضعیت وجود دارد و بزرگسالان قادر به درک جهان را از دریچه دید کودکان نیستند، نیاز به فهم دنیای آنها همواره مورد تأکید قرار دارد (Cook & Hess, 2007).

۴-۶ ادراک امنیت

پارک و فضای بازی کودک به عنوان یک فضای ارتباطی مهم قادر است تا با ساختار و کالبد خود به کودک پیام دهد و کودک از آن تأثیر پذیرد (حجت، شاه حسینی، ۱۳۹۷: ۴۲). از جمله این پیام‌های محیطی مهم می‌توان به ادراک امنیت اشاره نمود. بنابراین توجه به ادراک «امنیت» از دریچه دید کودکان و به‌منظور حضور همراه با امنیت خاطر آنها در فضا ضروری است. در زمینه دستیابی به امنیت و پیشگیری از جرم، رویکردهای مختلفی مطرح گردیده‌است که به‌طور کلی در سه دسته قابل تقسیم‌بندی هستند. رویکرد غیرمکانی یا رویکرد اجتماعی (Harun, 2014; Welsh & Farrington, 2006; Bennet et al, 2007; Brantingham, 1993) و رویکرد مکانی (Dantzker, 2005; Blakely & Synder, & Brantingham, 1997; Newman, 1973; Jacobs, 1961).

رویکرد "CPTED" یا «پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی» از جمله رویکردهای مکانی است و می‌توان آن را طراحی کارآمد و بکارگیری بهینه کلیه عناصر موجود در محیط مصنوع، به منظور به حداقل رساندن جرائم شهری دانست که به‌طور مستقیم و غیرمستقیم، تأثیر بسزائی در ارتقاء کیفیت زندگی و افزایش رضایت‌مندی شهروندی و بهبود رفاه و سرمایه اجتماعی دارد (Fennelly & Crowe, 2000: 46; Cozens & Love, 2015: 1; Iqbal & Ceccato, 2017: 125; De Biasi, 2016: 151). این رویکرد، به‌عنوان یک رویکرد پیشگیرانه در شرایط استراتژیک و به‌عنوان فرآیندی در نظر گرفته شده‌است که پیشگیری از جرم را در مراحل اولیه برنامه‌ریزی و به منظور تلاش برای از بین بردن فرصت‌های ارتکاب جرم و جنایت تضمین می‌کند. موفقیت CPTED بر اساس پنج شاخص اصلی آن یعنی ۱- قلمروگرایی، ۲- نظارت، ۳- کنترل دسترسی، ۴- مدیریت و نگهداری و ۵- حمایت از فعالیت^{۱۱} شناخته می‌شود (Meth & Buthelezi, 2017: 78).

قلمروگرایی: قلمروگرایی، مجموعه رفتارها و شناخت‌هایی است که یک فرد یا گروه بر مبنای مالکیتی که از فضای فیزیکی متصور شده‌است، نشان می‌دهد. وضوح و روشنی فضای حائل مابین فضاهای عمومی، نیمه‌خصوصی و خصوصی و یا به‌عبارت دیگر نقطه مشترکی که فضاهای نیمه‌خصوصی و خصوصی آغاز می‌شوند، می‌تواند به این امر کمک نماید (Sohn, 2016: 3; Hedayati Marzbali et al., 2016: 87).
نظارت: نظریه ایجاد امنیت توسط نظارت مبتنی بر این انگاره است که در تمامی لحظات، نظارت موجب پیشگیری از اقدامات مجرمانه می‌گردد. انواع مختلفی از نظارت شامل نظارت طبیعی (فرصت‌های خودنظارتی ساکنان به‌وسیله پنجره‌ها)، نظارت رسمی یا سازمان‌یافته (مانند گشت‌های پلیس) و استراتژی‌های نظارت مکانیکی (روشنایی خیابان و دوربین‌های مداربسته) تشخیص داده شده‌اند (Sohn, 2016: 87; De Biasi, 2017: 126).

کنترل دسترسی: این شاخص به طراحی سطوح مناسب و نوع دسترسی افراد اشاره دارد (De Biasi, 2017: 127). کنترل دسترسی می‌تواند شامل انواع

منطقه ۱۸ در سطح اول و منطقه ۲۲ در سطح سوم قرار دارد. در رتبه‌بندی کلی بر اساس جمیع شاخص‌های توسعه‌یافتگی، منطقه ۱۸ در رتبه ۱۹ و منطقه ۲۲ در رتبه ۱۵ قرار دارد. در ادامه به معرفی دو بوستان پرداخته می‌شود:

- بوستان «انرژی دوستدار کودک»: این بوستان به مساحت ۱۴۱۵۰ متر مربع، در مجاورت بزرگراه آزادگان، واقع در شهرک گلستان (شهرک راه آهن)، ناحیه ۱ منطقه ۲۲ شهرداری تهران، در سال ۱۳۹۱ تأسیس و در سال ۱۳۹۴ با هدف توجه به کودک و تأکید بر استفاده از انرژی‌های تجدید پذیر مورد بهره‌برداری قرار گرفت (تصویر ۴).

تصویر ۴- موقعیت و نمایی از بوستان «انرژی دوستدار کودک» (مأخذ: نگارندگان)

تصویر ۵- موقعیت و نمایی از بوستان «دوستدار کودک» (مأخذ: نگارندگان)

غیررسمی / طبیعی (تعریف مکانی)، رسمی / سازماندهی شده (پرسنل امنیتی) و استراتژی‌های مکانیکی قفل‌ها) باشد.

مدیریت و نگهداری: ارتقا و بهبود تصویر مثبت از محیط و حفظ و نگهداری مرتب و روزانه آن این اطمینان را به ساکنان می‌دهد که محیط فیزیکی کارکرد خود را به‌طور مؤثری انجام می‌دهد. این مسئله باعث انتقال پیام‌های مثبت به ساکنان و کاربران فضا خواهد شد و علاوه بر افزایش قلمروگرایی در میان ساکنان، احساس تعلق به محله را ارتقا می‌دهد و این حس را القاء خواهد نمود که این محله دارای فضایی امن است (Cozens, 2000).

حمایت از فعالیت: این شاخص بدان معنی است که با فرارگیری فعالیت‌ها در فضاهای عمومی که ساکنین یا استفاده‌کنندگان قانونی تمایل به استفاده از آن‌را دارند، فعالیت مجرمان کاهش می‌یابد (Sohn, 2016: 87; Iqbal & Ceccato, 2016: 152).

۷- مطالعات و بررسی‌ها

مطالعات و بررسی‌ها به معرفی نمونه‌های مورد بررسی و آمار استنباطی در پاسخ به فرضیه‌های پژوهش اختصاص دارد.

۱-۷ معرفی نمونه‌های موردی

به منظور بررسی سنجه‌های پژوهش در نمونه‌های اجرایی مختص کودکان، دو بوستان «انرژی دوستدار کودک - منطقه ۲۲ شهر تهران» و بوستان «دوستدار کودک - منطقه ۱۸ شهر تهران» در مقیاس محله‌ای انتخاب گردید. در معرفی این دو منطقه می‌توان از شاخص توسعه یافتگی مناطق استفاده نمود (رفعیان و شالی، ۱۳۹۱) که به‌نوعی بر کیفیت کاربری‌های احداثی در هر منطقه تأثیرگذار هستند. در عامل فرهنگی - تفریحی در شاخص توسعه یافتگی، منطقه ۱۸ جز مناطق توسعه یافته رو به بالا و منطقه ۲۲ جز مناطق با کمترین میزان توسعه یافتگی تلقی می‌گردد. در عامل اجتماعی منطقه ۲۲ حداقل میزان سطح توسعه یافتگی را دارا بوده، اما منطقه ۱۸ در گروه محروم جای دارد. در عامل کالبدی - فضایی منطقه ۲۲ توسعه یافته رو به بالا بوده و منطقه ۱۸ جز گروه محروم با حداقل سطح توسعه یافتگی محسوب می‌گردد. در شاخص زیر ساخت‌ها،

- بوستان «دوستدار کودک»: مساحت این بوستان حدود ۳/۳ هکتار است که در سال ۱۳۹۴، در ناحیه ۵ شهرداری منطقه ۱۸ تهران و در مجاورت بزرگراه آزادگان تأسیس گردید. این بوستان با دارا بودن عناصری چون شهرک الفبا، آمفی تئاتر روباز، باغ دیوار کودکان (هزار تو) و غیره، فضایی را جهت تفریح، تفریح، آموزش و آمادگی برای ورود به اجتماع، مختص گروه‌های مختلف سنی کودک و نوجوان فراهم می‌آورد (تصویر ۵).

۲-۷ پاسخ به فرضیه‌های تحقیق

به منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده از مصاحبه و پرسشنامه‌های تصویری، در این بخش به بررسی آنها پرداخته می‌شود.

نتیجه آزمون فرضیه اول

شرح این زیر فرضیه عبارت است از: آیا میان دختران و پسران در «ادراک امنیت زبان منظر» و میزان تأثیر هریک از سنجه‌ها تفاوت وجود دارد؟ به منظور بررسی میانگین پاسخ به تأثیر سنجه‌های هریک از رمزگان از دیدگاه دختران و پسران، از آزمون

«تی» دو نمونه‌ای مستقل (آزمون مقایسه میانگین‌ها) استفاده گردید. فرضیه صفر بر آن است که میانگین دو گروه انتخابی به لحاظ احساس امنیت هیچ تفاوتی ندارند و رد این فرض، حکم به داشتن اختلاف میان میانگین‌های دو گروه می‌دهد. آزمون لوین در جدول (۲) نشان می‌دهد که در سنجه‌های «ارتفاع مناسب پوشش گیاهی» و «تراکم پوشش گیاهی» واریانس دو گروه مورد مقایسه با یکدیگر برابر است. لذا با توجه به بیشتر شدن سطح معناداری از سطح خطای آزمون «تی»، در این سنجه‌ها تفاوتی میان میانگین پاسخ دختران و پسران وجود ندارد؛ اما در سنجه‌های «عدم سر و صدای موجود در محیط ناشی از کاربری‌ها و افراد»، با وجود برابری واریانس، میان میانگین پاسخ دو گروه تفاوت وجود دارد و میانگین پاسخ دختران بیشتر از پسران است. عدم برابری واریانس‌ها و بررسی سطح معناداری، در سنجه «منظرآرایی مناسب با استفاده از عنصر آب و پوشش گیاهی»، نشان‌دهنده عدم وجود تفاوت در میانگین دو گروه است و در سنجه «عدم وجود گیاهان سمی و نامناسب در دسترس کودکان»، به وجود تفاوت بیشتر بودن میانگین پاسخ در دختران پی برده می‌شود.

جدول ۲- آزمون «تی» دو نمونه‌ای مستقل در رمزگان طبیعی (مأخذ: نگارندگان)

شماره سنجه	سنجه‌ها	آزمون لوین		آزمون «تی» برای میانگین	
		آماره «اف»	سطح معناداری	آماره «تی»	درجه آزادی
۴	منظرآرایی مناسب با استفاده از عنصر آب و پوشش گیاهی	۴/۴۳۵	۰/۰۴۲	۱/۰۵۰	۳۸
		۱/۳۲۵	۰/۲۵۷	۱/۲۶۵	۳۸
۳	ارتفاع مناسب پوشش گیاهی	۱/۸۰۵	۰/۱۸۷	۱/۲۶۵	۳۷/۹۳۳
		۰/۶۷۷	۰/۱۸۷	۰/۶۷۷	۳۸
۳	تراکم پوشش گیاهی	۱/۸۰۵	۰/۱۸۷	۰/۶۷۷	۳۸
		۰/۶۷۷	۰/۱۸۷	۰/۶۷۷	۳۸
۴	عدم سر و صدای موجود در محیط ناشی از کاربری‌ها و افراد	۰/۴۶۸	۰/۴۹۳	۳/۱۱۱	۳۸
		۹/۱۶۲	۰/۰۰۴	۳/۱۱۱	۳۷/۸۷۹
۴	عدم وجود گیاهان سمی و نامناسب در دسترس کودکان	۹/۱۶۲	۰/۰۰۴	۳/۶۵۸	۳۸
		۳/۶۵۸	۰/۰۰۴	۳/۶۵۸	۳۵/۲۰۶

* لایه‌های متنی: ۱- کنترل دسترسی. ۲- قلمروگرایی. ۳- نظارت. ۴- مدیریت و نگهداری. ۵- حمایت از فعالیت

در جدول (۳)، از تحلیل آزمون لوین، مشخص می‌گردد که در اکثر سنجه‌های رمزگان مصنوع، با بیشتر شدن سطح معناداری از سطح خطای آزمون، واریانس‌ها برابر شده و لذا با بررسی معناداری آزمون «تی» دو نمونه‌ای، عدم تفاوت در میان میانگین دو گروه بدست می‌آید.

جدول ۳- آزمون «تی» دو نمونه‌ای مستقل در رمزگان مصنوع (مأخذ: نگارندگان)

ردیف	سنجه‌ها	آزمون لوین		آزمون «تی» برای میانگین			
		آماره «ف»	سطح معناداری	آماره «تی»	درجه آزادی	سطح معناداری	فاصله اطمینان اختلاف‌ها در حد ۹۵٪
۲	وجود تابلوهای راهنما و نقشه پارک	۰/۴۷۸	۰/۴۹۳	۰/۳۴۶	۳۸	۰/۷۳۱	کران بالا: -۰/۳۴۳ کران پایین: -۰/۳۴۳
۴	تعمیر و نگهداری پارک و تجهیزات آن و وسایل بازی	۱۶/۸۵۰	۰/۰۰۰	۰/۳۴۶	۳۸	۰/۷۳۱	کران بالا: -۰/۳۴۳ کران پایین: -۰/۳۴۳
۲	وجود عناصر شاخص و نشانه برای شناسایی موقعیت در محیط	۰/۳۹۵	۰/۵۳۴	۰/۳۱۹	۳۸	۰/۷۵۲	کران بالا: -۰/۲۶۸ کران پایین: -۰/۲۶۸
۳	نورپردازی	۹/۱۶۲	۰/۰۰۴	۱/۴۶۳	۳۸	۰/۱۵۲	کران بالا: -۰/۰۷۷ کران پایین: -۰/۰۷۷
۱	مشخص بودن ورودی‌ها	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۳۸	۱/۰۰۰	کران بالا: -۰/۲۸۴ کران پایین: -۰/۲۸۴
۴	عدم وجود آلودگی محیطی - پاکیزگی محیط	۱/۵۸۳	۰/۲۱۶	۱/۹۴۹	۳۸	۰/۰۵۹	کران بالا: -۰/۰۱۲ کران پایین: -۰/۰۱۲
۴	عدم وجود آثار وندالیسم بر دیواره‌ها و وسایل بازی	۲/۹۶۳	۰/۰۹۳	۱/۶۱۱	۳۸	۰/۱۱۵	کران بالا: -۰/۰۶۴ کران پایین: -۰/۰۶۴
۲	تعریف شده بودن عرصه‌های مختلف پارک	۲/۹۶۳	۰/۰۹۳	۱/۶۱۱	۳۸	۰/۱۱۵	کران بالا: -۰/۰۶۴ کران پایین: -۰/۰۶۴
۳	مکان‌یابی مناسب سرویس‌های بهداشتی و آب‌خوری‌ها (نزدیک فضای بازی)	۴/۴۲۵	۰/۰۴۲	۳/۱۵۱	۳۸	۰/۰۰۳	کران بالا: -۰/۱۶۱ کران پایین: -۰/۱۶۱
۱	عدم دسترسی مستقیم به خیابان (جدایی با دیواره کوتاه یا نرده)	۱/۳۲۵	۰/۲۵۷	۱/۲۶۵	۳۸	۰/۲۱۴	کران بالا: -۰/۵۲۰ کران پایین: -۰/۵۲۰
۴	کفسازی مناسب زمین بازی	۰/۵۵۰	۰/۴۶۳	۰/۳۷۰	۳۸	۰/۷۱۴	کران بالا: -۰/۲۲۴ کران پایین: -۰/۲۲۴
۳	جهت‌گیری مناسب ساختمان‌های اطراف به زمین بازی (نظارت طبیعی)	۲/۹۶۳	۰/۰۹۳	۱/۶۱۱	۳۸	۰/۱۱۵	کران بالا: -۰/۰۶۴ کران پایین: -۰/۰۶۴
۳	عدم وجود کاربری‌های غیرفعال در نزدیکی فضا بازی و فضای پارک	۰/۷۹۲	۰/۳۷۹	۰/۶۲۳	۳۸	۰/۵۳۷	کران بالا: -۰/۲۲۵ کران پایین: -۰/۲۲۵
۵	وجود کاربری‌های سیار در فضای پارک	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۳۸	۱/۰۰۰	کران بالا: -۰/۳۲۷ کران پایین: -۰/۳۲۷
۳	وجود کاربری‌های شبانه‌روزی در پارک و اطراف آن	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۳۸	۱/۰۰۰	کران بالا: -۰/۲۶۳ کران پایین: -۰/۲۶۳
۳	عدم وجود نقاط غافلگیری	۴/۴۲۵	۰/۰۴۲	۱/۰۵۰	۳۸	۰/۳۰۰	کران بالا: -۰/۴۳۹ کران پایین: -۰/۴۳۹

* پایه‌های متنی: ۱- کنترل دسترسی، ۲- قلمروگرایی، ۳- نظارت، ۴- مدیریت و نگهداری، ۵- حمایت از فعالیت

فضای بازی)، «عدم وجود نقاط غافلگیری در پارک»، که در آنها معناداری آزمون لوین تأیید می‌گردد، واریانس گروه‌ها برابر نبوده و با بررسی معناداری آنها در آزمون «تی» دو نمونه‌ای می‌توان نتیجه گرفت که در دو سنجه

اما در سنجه‌های «تعمیر و نگهداری پارک و تجهیزات آن و وسایل بازی»، «نورپردازی پارک»، «مکان‌یابی مناسب سرویس‌های بهداشتی و آب‌خوری‌ها (نزدیک

«نورپردازی پارک» و «عدم وجود نقاط غافلگیری» در پارک» میان میانگین دو گروه تفاوت وجود ندارد اما در دو سنجه «تعمیر و نگهداری پارک و تجهیزات آن و وسایل بازی» و «مکان‌یابی مناسب سرویس‌های بهداشتی و آبخوری‌ها (نزدیک فضای بازی)» میان گروه‌ها تفاوت وجود دارد و در دختران بیش از پسران است.

در رمزگان اجتماعی- فرهنگی (جدول ۴)، آزمون لوین نشان دهنده این است که تنها در سنجه «اشراف والدین به فضای بازی کودکان» معناداری بیش از سطح خطای آزمون است و معناداری آزمون «تی» نیز نشان دهنده

عدم وجود تفاوت در میانگین دو گروه است. در سایر سنجه‌ها با معناداری آزمون لوین و برابر نبودن واریانس‌ها، در سنجه‌های «استفاده مستمر از فضا توسط کاربران در ساعات مختلف شبانه روز» و «عدم وجود جوانان اوباش» به وجود تفاوت در میانگین دو گروه و بیشتر بودن آن در دختران پی برده می‌شود. اما در سنجه‌های «عدم وجود معنادین در فضا»، «وجود گشت پلیس یا نگهبان در پارک» و «دید از قسمت‌های مختلف پارک به فضای بازی» با بیشتر شدن سطح معناداری از خطای آزمون، عدم وجود تفاوت در میانگین‌ها اثبات می‌شود.

جدول ۴- آزمون «تی» دو نمونه‌ای مستقل در رمزگان اجتماعی- فرهنگی (مأخذ: نگارندگان)

سنجه‌ها	آزمون لوین		آزمون «تی» برای میانگین		فاصله اطمینان اختلاف‌ها در حد ۹۵٪
	آماره «ف»	سطح معناداری	درجه آزادی	سطح معناداری	
۳ استفاده مستمر از فضا توسط کاربران در ساعات مختلف شبانه‌روز	۲۵/۴۴۶	۰/۰۰۰	۳۸	۰/۰۲۹	کران بالا ۰/۰۳۳ کران پایین ۰/۵۶۷
۵ عدم وجود معنادین در فضا	۱۳/۳۴۵	۰/۰۰۱	۳۸	۰/۰۸۰	۰/۰۳۲ -
۵ عدم وجود جوانان اوباش	۱۳/۳۴۵	۰/۰۰۱	۳۸	۰/۰۰۳	۰/۱۶۸ -
۳ وجود گشت پلیس یا نگهبان در پارک	۱۹/۷۷۶	۰/۰۰۰	۳۸	۰/۰۷۵	۰/۰۱۶ -
۳ اشراف والدین به فضای بازی کودکان	۲/۵۰۲	۰/۱۲۲	۳۸	۰/۴۴۲	۰/۳۶۱ -
۳ دید از قسمت‌های مختلف پارک به فضای بازی	۵/۵۴۴	۰/۰۲۴	۳۸	۰/۰۵۵	۰/۰۰۶ -

***لایه‌های متنی:** ۱- کنترل دسترسی. ۲- قلمروگرایی. ۳- نظارت. ۴- مدیریت و نگهداری. ۵- حمایت از فعالیت

صفر رد شده و این بدان معناست که سنجه‌های رمزگان طبیعی برای کودکان پاسخ‌دهنده اهمیت یکسانی ندارد.

جدول ۵- آزمون فریدمن رمزگان طبیعی (مأخذ: نگارندگان)

تعداد	۴۰
مجذور کا	۱۵/۳۶۸
درجه آزادی	۴
معناداری	۰/۰۰۴

فرض صفر: میانگین رتبه‌ها در بین سنجه‌ها یکسان است.
فرض یک: میانگین رتبه‌ها در بین سنجه‌ها یکسان نیست.

اولویت‌بندی شاخص‌ها از نظر کودکان به شرح جدول ۶ است. همانگونه که در جدول ۶ مشاهده می‌شود، سنجه «منظرآرایی مناسب با استفاده از عنصر آب و پوشش گیاهی» نظر کودکان دارای بیشترین اهمیت و سنجه

نتیجه آزمون فرضیه دوم

شرح این زیر فرضیه عبارت است از: اولویت هریک از رمزگان طبیعی، مصنوع و اجتماعی- فرهنگی و سنجه‌های آن در ادراک امنیت فضای پارک توسط کودکان متفاوت است. به منظور آزمون فرضیه دوم و تعیین رتبه سنجه‌ها در هریک از رمزگان، از دیدگاه کودکان، از آزمون فریدمن استفاده شده‌است.

رمزگان طبیعی

با توجه به جدول شماره ۵، در سطح معناداری ۹۵٪ و با درجه آزادی ۴، مقدار آماره آزمون مجذور کا از مقدار توزیع مجذور کا جدول بیشتر است. در نتیجه فرضیه

۷	۸/۳۵	مکان یابی مناسب سرویس‌های بهداشتی و آب‌خوری‌ها (نزدیک فضای بازی)
۸	۸/۱۵	عدم دسترسی مستقیم به خیابان
۲	۹/۹۵	کفسازی مناسب زمین بازی
۷	۸/۳۵	جهت‌گیری مناسب ساختمان‌های اطراف به زمین بازی
۸	۸/۱۵	وجود کاربری‌های غیرفعال در نزدیکی فضای بازی و فضای پارک
۹	۷/۳۵	وجود کاربری‌های سیار در فضای پارک
۱	۱۰/۱۵	وجود کاربری‌های شبانه‌روزی در پارک و اطراف آن
۴	۹/۵۵	عدم وجود نقاط غافلگیری در پارک

رمزگان اجتماعی - فرهنگی

با توجه به جدول شماره ۹، در سطح معناداری ۹۵٪ و با درجه آزادی ۵، مقدار آماره آزمون مجذور کا از مقدار توزیع مجذور کا جدول بیشتر است. در نتیجه فرضیه صفر رد شده و این بدان معناست که سنجه‌های رمزگان اجتماعی - مصنوع برای کودکان پاسخ‌دهنده اهمیت یکسانی ندارد.

جدول ۹- آزمون فریدمن رمزگان مصنوع (مأخذ: نگارندگان)

۴۰	تعداد
۱۹/۶۸۲	مجذور کا
۵	درجه آزادی
۰/۰۰۱	معناداری

فرض صفر: میانگین رتبه‌ها در بین سنجه‌ها یکسان است.

فرض یک: میانگین رتبه‌ها در بین سنجه‌ها یکسان نیست.

اولویت‌بندی شاخص‌ها از نظر کودکان به شرح جدول ذیل است:

جدول ۱۰- اولویت‌بندی سنجه‌های رمزگان اجتماعی -

فرهنگی از دیدگاه کودکان (مأخذ: نگارندگان)

رتبه بندی سنجه‌ها	امتیاز بر اساس آزمون فریدمن	اجتماعی-فرهنگی
۳	۳/۵۴	استفاده مستمر از فضا توسط کاربران در ساعات مختلف شبانه‌روز
۴	۳/۴۶	عدم وجود معنادین در فضا
۵	۳/۱۶	عدم وجود جوانان اوباش
۱	۴/۰۶	وجود گشت پلیس یا نگهبان در پارک
۲	۳/۶۹	اشراف والدین به فضای بازی کودکان
۶	۳/۰۹	دید از قسمت‌های مختلف پارک به فضای بازی

همان‌گونه که در جدول ۱۰ مشاهده می‌شود، سنجه «وجود گشت پلیس و نگهبان در پارک» نظر کودکان دارای بیشترین اهمیت و سنجه «دید از قسمت‌های مختلف پارک به فضای بازی»، دارای کمترین اهمیت است.

«عدم وجود گیاهان سمی و نامناسب در دسترس کودکان»، دارای کمترین اهمیت است.

جدول ۶- اولویت‌بندی سنجه‌های رمزگان طبیعی از دیدگاه کودکان (مأخذ: نگارندگان)

رتبه بندی سنجه‌ها	امتیاز بر اساس آزمون فریدمن	کالبد طبیعی
۱	۳/۴۴	منظرآرایی مناسب با استفاده از عنصر آب و پوشش گیاهی
۴	۲/۷۵	ارتفاع مناسب پوشش گیاهی
۲	۳/۳۸	تراکم پوشش گیاهی
۳	۲/۸۱	عدم وجود سر و صدا در محیط، ناشی از کاربری‌ها و افراد
۵	۲/۶۲	عدم وجود گیاهان سمی و نامناسب در دسترس

رمزگان مصنوع

با توجه به جدول شماره ۷، در سطح معناداری ۹۵٪ و با درجه آزادی ۱۵، مقدار آماره آزمون مجذور کا از مقدار توزیع مجذور کا جدول بیشتر است. در نتیجه فرضیه صفر رد شده و این بدان معناست که سنجه‌های رمزگان مصنوع برای کودکان پاسخ‌دهنده اهمیت یکسانی ندارد.

جدول ۷- آزمون فریدمن رمزگان مصنوع (مأخذ: نگارندگان)

۴۰	تعداد
۵۵/۸۸۳	مجذور کا
۱۵	درجه آزادی
۰/۰۰۰	معناداری

فرض صفر: میانگین رتبه‌ها در بین سنجه‌ها یکسان است.

فرض یک: میانگین رتبه‌ها در بین سنجه‌ها یکسان نیست.

اولویت‌بندی شاخص‌ها از نظر کودکان به شرح جدول ۸ است. همان‌گونه که در این جدول مشاهده می‌شود، سنجه «وجود کاربری‌های شبانه‌روزی در پارک» نظر کودکان دارای بیشترین اهمیت و سنجه «مشخص بودن ورودی‌ها»، دارای کمترین اهمیت است.

جدول ۸- اولویت‌بندی سنجه‌های رمزگان مصنوع از دیدگاه کودکان (مأخذ: نگارندگان)

رتبه بندی سنجه‌ها	امتیاز بر اساس آزمون فریدمن	کالبد مصنوع
۴	۹/۵۵	وجود تابلوهای راهنما و نقشه در پارک
۵	۹/۳۵	تعمیر و نگهداری تجهیزات و لوازم بازی در پارک
۶	۸/۷۵	وجود عناصر شاخص و نشانه برای شناسایی موقعیت در محیط پارک
۳	۹/۷۵	روشنایی و نورپردازی مناسب در پارک
۱۱	۵/۷۵	مشخص بودن ورودی‌ها
۹	۷/۳۵	عدم وجود آلودگی محیطی - پاکیزگی محیط
۱۰	۷/۱۵	عدم وجود آثار وندالیسم بر دیواره‌ها و وسایل بازی
۷	۸/۳۵	تعریف شده بودن عرصه‌های مختلف پارک

نتیجه آزمون فرضیه سوم

به منظور بررسی مقایسه‌ای تأثیر هریک از رمزگان‌ها در دو پارک «انرژی دوستدار کودک» و «دوستدار کودک»، از آزمون «تی» زوجی استفاده می‌گردد. فرضیه صفر بر آن است که میانگین تأثیر لایه‌های دو نمونه انتخابی به لحاظ احساس امنیت هیچ تفاوتی برای کودکان ندارند و با هم برابر است و رد این فرضیه حکم به داشتن اختلاف میان میانگین‌های دو نمونه می‌دهد. از آنجا که پیش از انجام آزمون «تی» زوجی، نرمال بودن توزیع آماری داده‌ها ضروری است؛ لذا تأیید این موضوع در سطح خطای ۹۵ درصد، از طریق آزمون کولوموگراف-اسمیرنوف صورت می‌گیرد.

جدول ۱۱- آزمون کلموگروف-اسمیرنوف - توزیع پواسون (مأخذ: نگارندگان)

رمزگان	میانگین	معیار تصمیم
طبیعی - پارک ۱	۰/۷۳	۰/۰۶۰
طبیعی - پارک ۲	۰/۵۵	۰/۵۳
مصنوع - پارک ۱	۰/۸۳	۰/۰۸
مصنوع - پارک ۲	۰/۵۸	۰/۴۳
اجتماعی - فرهنگی - پارک ۱	۰/۹۳	۰/۱۰
اجتماعی - فرهنگی - پارک ۲	۰/۶۰	۰/۳۴

که براساس آنچه در جدول ۱۱ مشاهده می‌شود، در توزیع پواسون حاصل از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف، معناداری داده‌ها از سطح خطای آنها بیشتر است (بیش از ۰/۰۵). لذا فرض صفر تأیید می‌شود و بنابراین می‌توان توزیع داده‌ها را نرمال ارزیابی نمود.

تحلیل آزمون «تی» زوجی در جدول ۱۲ نشان می‌دهد که در لایه «طبیعی» منظر پارک، با توجه به بیشتر شدن سطح معناداری داده‌ها از سطح خطای آنها، فرضیه صفر پژوهش، حاکی از عدم وجود تفاوت در میانگین تأثیر لایه‌های دو نمونه انتخابی به لحاظ احساس امنیت برای کودکان تأیید می‌شود. اما در دو لایه‌های «مصنوع» و «اجتماعی - فرهنگی» منظر، که سطح معناداری از سطح خطای آزمون کمتر بدست آمده‌است، می‌توان شاهد تأیید فرض آزمون و رد فرض صفر، در نتیجه وجود تفاوت در میانگین تأثیر لایه‌ها بود. در عین حال بررسی کران بالا و پایین میانگین‌ها نشان می‌دهد که میانگین رضایت‌مندی از پارک «دوستدار کودک» در مقایسه با بوستان «انرژی دوستدار کودک»، بالاتر است. بنابراین این پارک با اصول منطبق با ادراک کودک هماهنگی بیشتری داشته و رضایت آنها را بیشتر به خود جلب نموده‌است.

جدول ۱۲- آزمون «تی» زوجی (مأخذ: نگارندگان)

رمزگان	اختلافات زوج شده				
	میانگین زوج	انحراف معیار زوج	فاصله اطمینان اختلاف‌ها در حد ۹۵٪		خطای استاندارد میانگین
			کران بالا	کران پایین	
طبیعی	۰/۱۷۵	۰/۸۴۴	۰/۱۳۳	۰/۰۹۵ -	۰/۴۴۵
مصنوع	۰/۲۵۰	۰/۷۴۲	۰/۱۱۷	۰/۰۱۳ -	۰/۴۸۷
اجتماعی - فرهنگی	۰/۳۲۵	۰/۵۷۲	۰/۰۹۰ -	۰/۱۴۲ -	۰/۵۰۸

۱: بوستان «انرژی دوستدار کودک» (منطقه ۲۲ تهران)؛ ۲: بوستان «دوستدار کودک» (منطقه ۱۸ تهران)

نامناسب در دسترس کودکان»، در رمزگان مصنوع «تعمیر و نگهداری پارک و تجهیزات آن و وسایل بازی» و «مکان‌یابی مناسب سرویس‌های بهداشتی و آبخوری‌ها (نزدیک فضای بازی)» و در رمزگان اجتماعی - فرهنگی، «استفاده مستمر از فضا توسط کاربران در ساعات مختلف شبانه‌روز» و «عدم وجود جوانان اوباش» مورد اختلاف دو گروه دختران و پسران است. اما به‌طور کلی تأثیر سنجه‌های رمزگان‌ها از دید کودکان یکسان نبوده و در رمزگان طبیعی «منظرآرایی با استفاده از آب و پوشش گیاهی» و در رمزگان مصنوع «وجود

۸- یافته‌های تحقیق

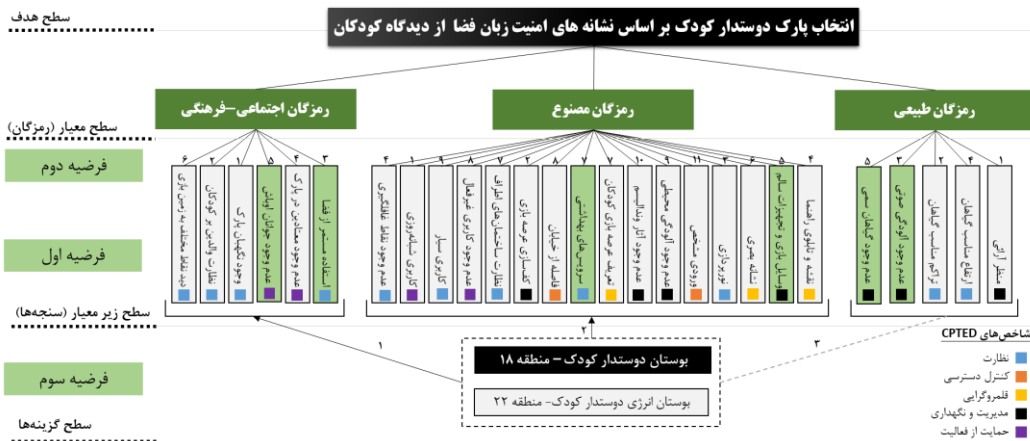
بر طبق تصویر ۶، نتایج بررسی اولیه به‌منظور سنجش رمزگان طبیعی، مصنوع و اجتماعی - فرهنگی در ادراک کودکان نشان داد که میان دختران و پسران به لحاظ میانگین تأثیر هر یک از سنجه‌های لایه‌های متنی در امنیت منظر در برخی سنجه‌ها تفاوت معنادار وجود دارد و دختران بیش از پسران بر این سنجه‌ها تأکید دارند. در رمزگان طبیعی، «عدم سر و صدای موجود در محیط ناشی از کاربری‌ها و افراد» و «عدم وجود گیاهان سمی و

کاربری‌های شبانه‌روزی در پارک» و در رمزگان اجتماعی-فرهنگی «وجود گشت پلیس و نگهبان پارک» در اولویت ادراک کودکان قرار دارند. از طرفی، انطباق سنجه‌های اولویت‌بندی شده توسط کودکان و لایه‌های متنی که اصول رویکرد CPTED را تشکیل می‌دهند، نشان‌دهنده تأکید کودکان در سه اولویت اول بر شاخص «نظارت» در هر سه رمزگان «طبیعی»، «مصنوع» و «اجتماعی-فرهنگی» در درجه نخست و شاخص «مدیریت و نگهداری» در رتبه دوم است. بدین معنا که در نگاه کودکان نظارت بر فضا و کیفیت مدیریت و نگهداری در ردیف اول مطالبه آن‌ها از پارک قرار دارد. در بررسی نمونه‌های موردی پژوهش نیز که با تأکید بر توجه به کودک و تحت عنوان «دوستدار کودک» طراحی شده‌اند، هر دو پارک توانسته‌اند در رمزگان «طبیعی» نیاز ادراکی کودکان را برآورده سازند. اما در رمزگان «مصنوع» و «اجتماعی-فرهنگی»، بوستان «دوستدار کودک» واقع در شهرداری منطقه ۱۸ شهر تهران مقبولیت بیشتری در ادراک امنیت منظر برای کودکان به همراه داشته‌است و همراستایی بیشتری با شاخص‌های امنیت محیطی از دیدگاه کودکان دارد.

۹- نتیجه تحقیق

با توجه به این‌که عمده ویژگی‌های شخصیتی انسان در سال‌های کودکی شکل می‌گیرد، بنابراین طراحی محیط مخصوص کودک باید بر اساس مبانی نظری مبتنی بر ویژگی‌ها و نیازها، چگونگی ادراک محیط و با توجه به تأثیر آن بر رشد همه جانبه کودکان صورت گیرد. از آنجا که یکی از حقوق اولیه کودک در فضای شهری، تأمین امنیت اوست تا زمینه حضور بی دغدغه و نیز اطمینان خاطر والدین فراهم گردد، در پژوهش حاضر سعی بر آن شد تا با رویکردی کودک‌مبنا و نشانه‌شناختی، مولفه امنیت محیطی منظر پارک از دیدگاه کودکان و نه والدین آنها مورد ارزیابی قرار گیرد. با در نظر گرفتن قابلیت تفکر مستقل در کودکان، آنچه از جمیع نتایج پژوهش حاصل می‌شود در قالب مدل نهایی پژوهش آمده‌است. این مدل نشان می‌دهد که در ارزیابی نشانه‌های امنیت منظر توسط کودکان که حضور و یا عدم حضور آنها را به دنبال خواهد داشت، هر یک از سنجه‌های مورد نظر در چه جایگاه اولیوی قرار دارند و توجه دختران و پسران در کدام یک متفاوت است. به همین دلیل لازم است تا طراحی منظر پارک دوستدار کودک، با در نظر گرفتن سنجه‌های مطرح شده در هر رمزگان و ترتیب اهمیت آنها از دیدگاه کودکان، زمینه آرامش و حس امنیت بیشتر در آنها را فراهم آورد.

تصویر ۶- مدل نهایی پژوهش در راستای پاسخ به فرضیات (مأخذ: نگارندگان)

۱۰- تشکر و قدردانی

موردی از طرف نویسندگان ذکر نشده‌است.

۱۱- پی‌نوشت‌ها

1. Child-Friendly City (CFC)
2. Crime Prevention Through Environmental Design
3. Encoding
4. Decoding
5. Context
6. Layer semiotics
7. Territoriality
8. Surveillance
9. Access control
10. Image/ space management
11. Activity support

۱۲- منابع فارسی و لاتین

- احدی، حسن، و جمهری، فرهاد (۱۳۸۵). روان شناسی رشد ۲: نوجوانی، جوانی، میانسالی، پیری. تهران: پردیس ۵۷.
- بهرام پور، عطیه، و ملک افضل، علی اصغر (۱۳۹۷). نقش مولفه «ایمنی و امنیت» فضاهای شهری در حضورپذیری کودکان. مطالعه موردی: محله فاطمی در منطقه ۶ تهران. فصلنامه مطالعات شهر ایرانی- اسلامی ۹ (۳۳): ۳۹-۴۹.
<http://iic.icas.ir/image/Journal/Article/No33/3.pdf>
- جعفری، حمیدرضا؛ صالحی، اسماعیل و صادقی نائینی، حسن (۱۳۸۹). بررسی ایمنی زمین‌های بازی کودکان در پارک‌ها با رهیافت برنامه ریزی محیطی. محیط شناسی (۵۶): ۱۳-۲۴.
https://jes.ut.ac.ir/article_22194_7691e40ed9047206ad91fc318dfd46b7.pdf
- جلیلی صدرآباد، سمانه؛ بهزادفر، مصطفی؛ و یزدان نیاز، امیرحسن (۱۳۹۴). نقش نورپردازی در حضورپذیری کودکان در پارک‌های شهری؛ نمونه موردی: زمین بازی کودکان پارک فدک تهران. فصلنامه آرمانشهر، ویژه نامه نورپردازی (۸): ۱۴۲-۱۳۳.
http://www.armanshahrjournal.com/article_39364_accefc2044150961277149f96bf3b55.pdf
- چندلر، دانیل (۱۳۸۶). مبانی نشانه‌شناسی، ترجمه مهدی پارسا، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و هنر اسلامی.
- حجت، عیسی و شاه حسینی، صفیه (۱۳۹۷). باز تعریف فضای بازی کودکان بر مبنای ارزیابی و تحلیل نیازهای آنها از فضای بازی، دوفصلنامه مرمت و معماری ایران (۱۵): ۴۱-۵۷.
<http://mmi.aui.ac.ir/article-1-401-fa.pdf>
- ذاکر حقیقی، کیانوش و حاجی بابایی، سعید (۱۳۹۶). تدوین سیاست‌های ارتقای محیط‌های دوستدار کودک مبتنی بر ترجیحات محیطی کودکان (نمونه مطالعاتی: کودکان حاضر در فضاهای عمومی منطقه ۶ شهرداری تهران). فصلنامه جغرافیا (برنامه‌ریزی منطقه‌ای) ۸ (۱): ۱۰۵-۱۱۶.
http://www.jgeoqeshm.ir/article_58331_e737694cf896613df0aa41ffe5adfd1d.pdf
- راپاپورت، آموس (۱۳۹۲). معنی محیط ساخته شده، رویکردی در ارتباط غیرکلامی، ترجمه فرح حبیب، تهران: سازمان فناوری اطلاعات و ارتباطات شهرداری تهران.
- رفیعیان، مجتبی و شالی، محمد (۱۳۹۱). تحلیل فضایی سطح توسعه یافتگی تهران به تفکیک مناطق شهری. برنامه ریزی و آمایش فضا ۱۶ (۴): ۲۵-۴۸.
<https://hsmmp.modares.ac.ir/article-21-5052-fa.pdf>
- سجودی، فرزانه (۱۳۹۳). نشانه‌شناسی کاربردی. تهران: نشر علم.
- سیف، علی (۱۳۸۴). روان شناسی پرورشی- یادگیری و آموزش. تهران: آگاه.
- عبدالله زاده فرد، علیرضا؛ سرور زاده، کوروش و محمدی، زهرا (۱۳۹۷). مطالعه کارکرد امنیت در بافت تاریخی با رویکرد شهر دوستدار کودک (نمونه موردی: محله بالا کفت بالا شیراز)، فصلنامه مطالعات ساختار و کارکرد شهری (۱۷): ۷-۲۵.
http://shahr.journals.umz.ac.ir/article_2108_6ec82bc1e0aa9b2bf8718d740208a065.pdf
- عینی‌فر، علیرضا، ایزدی، عباسعلی و قره‌بیگللو، مینو (۱۳۹۱). گونه‌شناسی روش‌های تحقیق در مطالعات محیطی کودکان. نامه معماری و شهرسازی ۵ (۹): ۱۰۳-۸۷.
http://aup.journal.art.ac.ir/article_146_a12fc506962389bab56f3eb6e84ce201.pdf
- فالر، راجر، دیوید لاج، رومن یاکوبسن و پیتر بری (۱۳۸۶). زبان شناسی و نقد ادبی. ترجمه حسین پاینده و مریم خوزان، نشر نی.

Systematic Review and Meta- Analysis. Journal of Experimental Criminology, Vol. 2, 437-458.

<https://link.springer.com/article/10.1007/s11292-006-9018-5>

• Blakely, Edward J., & Synder, Mary Gail. (1997). *Fortress American Gated Communities In The United States*. Washington D. C: Brookings Institution Press. <https://www.amazon.com/Fortress-America-Communities-United-States/dp/081571002X>

• Boyer, M. Christine. (1994). *The City of Collective Memory*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press. <https://mitpress.mit.edu/books/city-collective-memory>

• Brantingham, Patricia., & Brantingham, Paul. (2005). Situational Crime Prevention As A Key Component In Embedded Crime Prevention. *Canadian Journal Of Criminology And Criminal Justice*, 271-288. <https://www.utpjournals.press/doi/abs/10.3138/cjccj.47.2.271>

• Brown, Greg., Schebella, Morgan Faith., & Weber, Delene. (2014). Using participatory GIS to measure physical activity and urban park benefits. *Landscape and Urban Planning*, 121, 34-44. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0169204613001850>

• Chiesura, Anna. (2004). The role of urban parks for the sustainable city. *Landscape and Urban Planning*, Vol. 68, No.1, 129-138. <https://www.witpress.com/Secure/elibrary/papers/SC04/SC04034FU.pdf>

• Cook, Tina., & Hess, Else. (2007). What the Camera Sees and from Whose Perspective: Fun Methodologies for Engaging Children in Enlightening Adults. *Childhood*, Vol. 14, No 1. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0907568207068562>

• Cozens, Paul, and Terence Love (2015). A review and current status of crime prevention through environmental design (CPTED). *Journal of Planning Literature*, Vol. 30, No. 4, 393-412. <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0885412215595440?journalCode=jplb>

• Cozens, Paul., Saville, Greg., & Hillier, David. (2005). *Crime Prevention Through Environmental Design (Cpted): A Review*

• قره بگلو، مینو؛ عینی‌فر، علیرضا و ایزدی، عباسعلی (۱۳۹۲). ارتقای تعامل کودک با مکان در فضای باز مجتمع‌های مسکونی، موردپژوهی سه گونه فضای باز مسکونی در شهر تبریز. *نشریه هنرهای زیبا* (۲): ۶۹-۸۲

https://jfaup.ut.ac.ir/article_50535_adbf83d32a2a3d8c4802d4ab5c28f292.pdf

• کرین، ویلیام کریستوفر (۱۳۸۴). نظریه‌های رشد؛ مفاهیم و کاربردها، ترجمه غلامرضا. خوی نژاد، و علیرضا رجایی، تهران: انتشارات رشد.

• کوپایی، گلرخ؛ نقی زاده، محمد و حبیب، فرح (۱۳۹۵). تأثیر عوامل کالبدی فضاهای بازی بر خلاقیت کودکان ۶ تا ۱۲ سال در پارک‌های شهری، مطالعات شهری ۶ (۲۱): ۳۹-۵۰

http://urbstudies.uok.ac.ir/article_46001_14aa79145e0d5b1434e23c9c689e9d7b.pdf

• کیانی، اکبر، و اسماعیل زاده کواکی، علی (۱۳۹۱). تحلیل و برنامه‌ریزی «شهر دوستدار کودک» (CFC) از دیدگاه کودکان (مطالعه موردی: قوچان). *باغ نظر* ۹ (۲۰): ۵۱-۶۲ http://www.bagh-sj.com/article_1176_28b87666573e9e562fc6ca1ce6e9b4a7.pdf

• لوسون، برایان (۱۳۹۱). زبان فضا، ترجمه علیرضا عینی‌فر، و فواد کریمیان، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

• ماهوش، مریم (۱۳۸۵). بیان معماری، بروز حقیقت معماری در اثر. *هنرهای زیبا* (۲۸): ۴۵-۵۸. https://journals.ut.ac.ir/article_17082_fba92ce5f27a0845ee1e9a629734a490.pdf

• Alarasi, Haifa., Martinez, Javier., & Amer, Sherif. (2016). Children's perception of their city centre: a qualitative GIS methodological investigation in a Dutch city. *Children's geographies*, Vol.14, No. 4. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14733285.2015.1103836?journalCode=cchg20>

• Ali, Aliza., Aziz, Zahara., & Majzub, Rohaty. (2011). Teaching and learning Through Play. *WASJ*, 15-20. https://www.researchgate.net/publication/327954226_Teaching_and_learning_reading_through_play

• Bennet, Trevor., Holloway, Katy., & Farrington, David P. (2006). Does Neighborhood Watch Reduce Crime? A

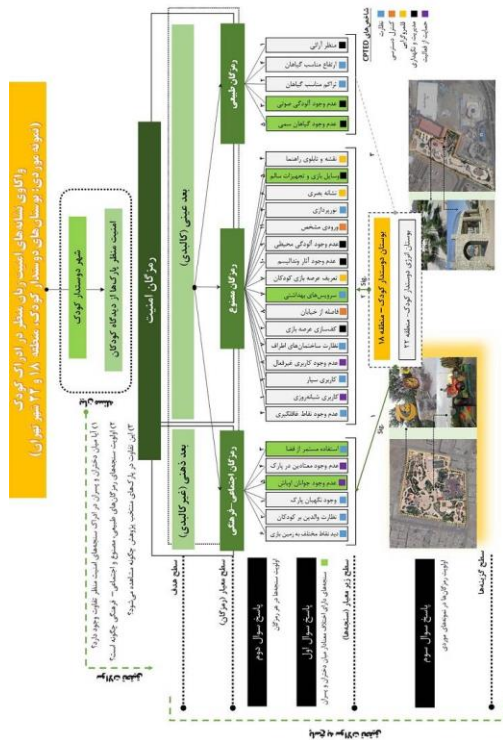

- spaces in Mexico City. *Children, Youth and Environments*, Vol.25, No.2, 208-228. <https://www.jstor.org/stable/10.7721/chilyoutenvi.25.2.0208?seq=1>
- Iqbal, Asifa, and Vania Ceccato (2016). Is CPTED useful to guide the inventory of safety in parks? A study case in Stockholm, Sweden. *International criminal justice review*, Vol. 26, No. 2, 150-168. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1057567716639353>
 - Jacobs, Jane (1961). *The death and life of great american cities*. New York: Random House. <https://www.amazon.com/Death-Life-Great-American-Cities/dp/067974195X>
 - Jansson, Märit., Sundevall, Elin., & Wales, Mark. (2016). The role of green spaces and their management in a child-friendly urban village. *Urban Forestry & Urban Greening*, Vol. 18, 228-236. <https://daneshyari.com/article/preview/93955.pdf>
 - Kylin, Maria. (1999). Making Outdoor Places for Children: How Children's Needs for Outdoor Places are Reflected in Community Plans (A Pilot Study). In *Proceeding of Gothenburg Conference: Communication in Urban Planning*. <http://www.greenstructureplanning.eu/MAPweb/Goteb/got-mk.htm>
 - Manav, Bera., & Erkan, Özel. (2012). Developing a Playground Module for Children's Environment. *World Applied Sciences Journal*, Vol. 20, No, 6, 854-858.
 - Margolis, Joseph J., & Rockmore, Tom. (1999). *The philosophy of interpretation*. Oxford: Blackwell. <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.388.4505&rep=rep1&type=pdf>
 - Marzbali Hedayati, Massoomeh., Abdullah, Aldrin., Ignatius, Joshua., and Maghsoodi Tilaki, Mohammad Javad (2016). Examining the effects of crime prevention through environmental design (CPTED) on Residential Burglary. *International Journal of Law, Crime and Justice*, Vol.46, 86-102. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1756061616300490>
 - Meth, Paula, and Sibongile Buthelezi (2017). New housing/new crime? Changes in safety, governance and everyday incivilities for residents relocated from informal to formal And Modern Bibliography. *Property Management*, Vol. 23, 328-356. <https://espace.curtin.edu.au/handle/20.500.11937/19408>
 - Fennelly, Lawrence & Crowe, Timothy (2000). *Crime Prevention Through Environmental Design*. Stoneham, Butterworthworth Heineman: Massachusetts. <https://www.elsevier.com/books/crime-prevention-through-environmental-design/fennelly/978-0-12-411635-1>
 - Dantzker, M. L. (1993). An Issue for Policing-Educational Level and Job Satisfaction: A Research Note. *Am. J. Police*, 12, 101. <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/ajpol12&div=18&id=&page=>
 - DCSF. (2008). *Fair Play – A consultation on the play strategy*. London: Department for Children, Schools and Families. <http://www.playengland.org.uk/resource/fair-play-a-consultation-on-the-play-strategy/>
 - De Biasi, Alaina (2017). Transforming vacant lots: Investigating an alternative approach to reducing fear of crime. *Journal of Environmental Psychology*, Vol. 50, 125-137. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0272494417300233>
 - Derr, Victoria., & Tarantini, Emily. (2016). Because we are all people: outcomes and reflections from young people's participation in the planning and design of child-friendly public spaces. *Local Environment*, Vol. 21, No. 12, 1534-1556. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13549839.2016.1145643>
 - Dewi, Santy Paulla. (2012). How Does The Playground Role in Realizing Children-Friendly-City? *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, Vol. 38, 224 – 233. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042812008233>
 - Gallagher, Jeanette McCarthy, and D. Kim Reid (2002). The learning theory of Piaget and Inhelder. *iUniverse*. <https://www.amazon.com/Learning-Theory-Piaget-Inhelder/dp/0595260853>
 - Gülgönen, T., & Corona, Y. (2015). Children's perspectives on their urban environment and their appropriation of public

Educational Foundations (2009). Walking the walk : can child friendly cities promote children's independent mobility? : institutional barriers and enablers to children's independent mobility (2006-2009). Melbourne: GAMUT, Australasian Centre for the Governance and Management of Urban Transport, University of Melbourne. <http://www.abp.unimelb.edu.au/gamut/pdf/walking-the-walk.pdf>

۱۳- چکیده تصویری:

housing at Hammond's Farm, eThekweni. Geoforum, Vol. 82, 77-86. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S001671851730074X>

- Mohd Latfi, Muhammad Faez ., & Abdul Karim, Hafazah. (2012). Suitability of Planning Guidelines for Children Playing Spaces” . Procedia - Social and Behavioral Sciences, Vol. 38, 304-314. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042812008312>
- Newman, Oscar. (1973). Defensible Space; Crime Prevention Through Urban Design. New York: The Macmillan Company. <https://www.amazon.com/Defensible-Space-Prevention-Through-Design/dp/0020007507>
- Santos, J. A. Reynaldo. (1999). Cronbach's Alpha: A Tool for Assessing the Reliability of Scales. Journal of Extension, Vol. 37, No. 2. <https://www.joe.org/joe/1999april/tt3.php/journal-current-issue.php>
- Sohn, Dong-Wook (2016). Residential crimes and neighbourhood built environment: Assessing the effectiveness of crime prevention through environmental design (CPTED). Cities, Vol. 52, 86-93. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0264275115300159>
- Harun, Syarmila Hany (2014). Territorial Functioning and Victimization in the Malaysian Housing Scheme. Asian Journal of Humanities and Social Studies, Vol.2, 708-713. <https://www.ajouronline.com/index.php/AJHSS/article/view/1760>
- UNICEF. (2004). Building Child Friendly Cities: A Framework for Action. Florence: UNICEF Innocenti Research Centre. <https://www.unicef-irc.org/publications/416-building-child-friendly-cities-a-framework-for-action.html>
- Welsh B.C., Farrington D.P. (2007) Evidence-Based Crime Prevention. In: Welsh B.C., Farrington D.P. (eds) Preventing Crime. Springer, New York, NY. https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-0-387-69169-5_1
- Whitzman, Carolyn. & Worthington, Megan. & Mizrahi, Dana. & Australasian Centre for the Governance and Management of Urban Transport. & Volvo Research and

